2021: ఏపీ హైకోర్టు:9471

అమరావతిలో ఏపీ హైకోర్టులో..

గౌరవనీయ జస్టిస్ ఆర్.రఘునందన్ రావు

తేది: 29.04.2020

క్రిమినల్ పిటిషన్ నెం.2860 ఆఫ్ 2020

మధ్య:

పాతూరి ప్రశాంతి, డా.రమణమూర్తి, సుమారు 49 సంవత్సరాలు, ఓసీసీ: గృహిణి, 54-13-11 నివాసి, గురుద్వారా రవూద్, గురునానక్ నగర్, విజయవాడ - 520 008.

... అర్జీదారు/నిందితుడు నెం.4 మరియు

1) ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం, దాని పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్, అమరావతి వద్ద ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి హైకోర్టు.
2) ఆదాయపు పన్ను అధికారి (టీడీఎస్), వార్డు-1, విజయవాడ.

... ప్రతివాదులు/ఫిర్యాదుదారుడు

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది : వి.వి.అనిల్ కుమార్

ప్రతివాది నెం.1 తరఫు న్యాయవాది : పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్

రెండవ ప్రతివాది తరఫు న్యాయవాది : శ్రీమతి కిరణ్మయి, ఆదాయపు పన్ను శాఖ స్టాండింగ్ కౌన్సెల్

రిఫర్ చేసిన కేసులు:

1. (2012) 1 సుప్రీంకోర్టు కేసులు 520

2. (2010) 3 సుప్రీంకోర్టు కేసులు 330

3. 2008 (106) డిఆర్జె 319

గౌరవనీయ జస్టిస్ ఆర్.రఘునందన్ రావు

క్రిమినల్ పిటిషన్ నెం.2860 ఆఫ్ 2020

ఆర్డర్:

ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1961లోని సెక్షన్ 276బి కింద విశాఖపట్నంలోని ఆర్థిక నేరాల కోర్టు నాల్గవ అదనపు జిల్లా జడ్జి కమ్ స్పెషల్ జడ్జి ఫైలుపై పిటిషనర్ 2019 సి.సి.నెం.80లో 4వ నిందితుడిగా ఉన్నారు.

2. పిటిషనర్పై ఫిర్యాదు ఇలా ఉంది: కంపెనీల చట్టం కింద విలీనమైన మెసర్స్ ఆంధ్రా హాస్పిటల్స్ ఏలూరు ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ 2017-18 అసెస్మెంట్ సంవత్సరానికి మూలం వద్ద పన్ను మినహాయింపు కింద రూ.41,49,161/- మొత్తాన్ని మినహాయించింది. అయితే ఈ మొత్తాన్ని నిర్ణీత గడువులోగా కేంద్ర ప్రభుత్వ ఖాతాలో జమ చేయలేదు.

3. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 276బీ ఇలా ఉంది.

"276బి. చాప్టర్ 13 లేదా XVIIB కింద కేంద్ర ప్రభుత్వ క్రెడిట్ కు పన్ను చెల్లించడంలో విఫలం కావడం: ఒక వ్యక్తి కేంద్ర ప్రభుత్వ క్రెడిట్ కు చెల్లించడంలో విఫలమైతే,---

(ఎ) చాప్టర్ XVIIB యొక్క నిబంధనల ద్వారా లేదా దాని కింద అతడు మూలం వద్ద మినహాయించిన పన్ను; లేదా

(బి) అతడు చెల్లించిన పన్ను, అతడు కోరిన విధంగా లేదా అంతకంటే తక్కువ మొత్తంలో చెల్లించాలి,----

(i) సెక్షన్ 115-Oలోని సబ్ సెక్షన్ (2); లేదా

సెక్షన్ 194బిలోని రెండో నిబంధన ప్రకారం మూడు నెలలకు తగ్గకుండా ఏడేళ్ల వరకు కఠిన కారాగార శిక్ష, జరిమానా విధిస్తారు.

4. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 276బి కింద నేరం జరిగిందనే ఆరోపణపై విజయవాడ టీడీఎస్ వార్డు-1లోని ఆదాయపు పన్ను అధికారి (టీడీఎస్) 2019 C.C.No 80లో సదరు ఆంధ్రా హాస్పిటల్స్ ఏలూరు ప్రైవేట్ లిమిటెడ్తో పాటు పిటిషనర్తో సహా మరో ముగ్గురిని కంపెనీ డైరెక్టర్లుగా అభివర్ణిస్తూ కేసు నమోదు చేశారు.

5. విశాఖపట్నంలోని ఆర్థిక నేరాల కోర్టు నాల్గవ అదనపు జిల్లా జడ్జి కమ్ స్పెషల్ జడ్జి ఫైలుపై 2019 సి.సి.నెం.80ని రద్దు చేయాలని పిటిషనర్ ప్రస్తుత క్రిమినల్ పిటిషన్ ద్వారా ఈ హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వి.వి.అనిల్ కుమార్ వాదనలు వినిపిస్తూ పిటిషనర్ పై దాఖలైన ఫిర్యాదును రెండు కారణాలతో కొట్టివేయాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు.

1) మొదటిది, పిటిషనర్ కంపెనీ డైరెక్టర్ కాదు, ఎందుకంటే ఆమె 17.02.2016 నుండి, అంటే 2017-18 మదింపు సంవత్సరానికి ముందు కంపెనీ డైరెక్టర్ పదవికి రాజీనామా చేశారు. ఈ వాదనకు మద్దతుగా పిటిషనర్ 17.02.2016 నాటికి కంపెనీ డైరెక్టర్ పదవికి రాజీనామా చేశారని పేర్కొంటూ కంపెనీల రిజిస్ట్రార్ కు సమర్పించిన ఫారం-డీఐఆర్-12ను పిటిషనర్ సమర్పించారు.

2) రెండవది, ఒక కంపెనీ ద్వారా నేరం జరిగినప్పుడు, కంపెనీ యొక్క డైరెక్టర్లు లేదా ఇతర అధికారులు ఈ క్రింది పరిస్థితులలో మాత్రమే ఆదాయపు పన్ను చట్టం, సెక్షన్ 278 బి కింద దోషులుగా పరిగణించబడతారు మరియు శిక్షకు బాధ్యత వహిస్తారు:

"278 బి. కంపెనీల నేరాలు.-

> (1) ఈ చట్టం కింద ఒక కంపెనీ ద్వారా నేరం జరిగినప్పుడు, నేరం జరిగిన సమయంలో, కంపెనీ మరియు కంపెనీ యొక్క వ్యాపార నిర్వహణకు బాధ్యత వహించిన మరియు బాధ్యత వహించిన ప్రతి వ్యక్తి ఆ నేరానికి పాల్పడినట్లుగా పరిగణించబడతాడు మరియు తదనుగుణంగా చర్యలు తీసుకొని శిక్షించబడతాడు: తనకు తెలియకుండా నేరం జరిగిందని లేదా అటువంటి నేరం జరగకుండా

నిరోధించడానికి తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకున్నట్లు రుజువైతే ఈ సట్ సెక్షన్ లో ఏదీ అటువంటి వ్యక్తిని ఏ శిక్షకైనా బాధ్యులను చేయదు.

(2) సట్ సెక్షన్ (1)లో ఏదైనా ఉన్నప్పటికీ, ఈ చట్టం కింద ఒక నేరం ఒక కంపెనీ ద్వారా చేయబడినప్పటికీ, కంపెనీ యొక్క ఏదైనా డైరెక్టర్, మేనేజర్, సెక్రటరీ లేదా ఇతర అధికారి యొక్క సమ్మతి లేదా సహకారంతో నేరం జరిగిందని లేదా ఏదైనా నిర్లక్ష్యానికి కారణమని రుజువు చేయబడుతుంది. అటువంటి డైరెక్టర్, మేనేజర్, సెక్రటరీ లేదా ఇతర అధికారి కూడా ఆ నేరానికి దోషులుగా పరిగణించబడతారు మరియు తదనుగుణంగా చర్యలు తీసుకోవడానికి మరియు శిక్షించడానికి బాధ్యత వహిస్తారు.

(3) ఈ చట్టం కింద ఒక వ్యక్తి, ఒక కంపెనీగా ఉండి, అటువంటి నేరానికి శిక్ష జైలుశిక్ష మరియు జరిమానా అయితే, అప్పుడు, సట్ సెక్షన్ (1) లేదా సట్ సెక్షన్ (2) లో ఉన్న నిబంధనలకు పక్షపాతం లేకుండా, అటువంటి కంపెనీకి జరిమానా విధించబడుతుంది మరియు సట్ సెక్షన్ (1) లేదా డైరెక్టర్, సట్ సెక్షన్ (2)లో పేర్కొనబడ్డ కంపెనీ యొక్క మేనేజర్, సెక్రటరీ లేదా ఇతర అధికారి, ఈ చట్టం యొక్క నిబంధనలకు అనుగుణంగా చర్యలు తీసుకోవడానికి మరియు శిక్షించబడటానికి బాధ్యత వహిస్తారు.

వివరణ:- ఈ విభాగం ప్రయోజనాల కోసం:-

(ఎ) "కంపెనీ" అంటే బాడీ కార్పొరేట్, మరియు దీనిలో ఇవి ఉన్నాయి- (i) ఒక సంస్థ; మరియు (ii) వ్యక్తుల యొక్క సంఘం లేదా వ్యక్తుల యొక్క సంఘం విలీనం చేయబడినా లేకున్నా; మరియు

(బి) "దర్శకుడు", దీనికి సంబంధించి-

(i) సంస్థ, అంటే సంస్థలో భాగస్వామి;

(2) పుత్రుల సంఘం లేదా వ్యక్తుల సంఘం అంటే దాని వ్యవహారాలను నియంత్రించే ఏ సభ్యుడైనా.

పై నిబంధన దృష్ట్యా, నేరం జరిగిన సమయంలో, కంపెనీ యొక్క వ్యాపార నిర్వహణకు బాధ్యత వహించే మరియు బాధ్యత వహించే వ్యక్తులు మాత్రమే నేరానికి దోషులుగా పరిగణించబడతారు. అంటే కంపెనీకి చెందిన ఏ అధికారిపైనైనా ఫిర్యాదు చేస్తే ఆ కంపెనీకి చెందిన ఆ అధికారి ఎలా ఇన్చార్జిగా ఉన్నారో, కంపెనీ వ్యాపార నిర్వహణకు ఎలా బాధ్యత వహిస్తారో స్టేట్మెంట్ ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. అదేవిధంగా, సమ్మతి లేదా సమ్మతితో నేరం చేసినట్లయితే లేదా డైరెక్టర్ వైపు నుంచి ఏదైనా నిర్లక్ష్యానికి కారణమైనట్లయితే, సదరు డైరెక్టర్ పై చర్యలు తీసుకోవడానికి బాధ్యత వహిస్తారు. అంటే ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 278బి (2)లో పేర్కొన్న విధంగా అటువంటి డైరెక్టర్ పై ఫిర్యాదు కేసు నమోదు చేయాల్సి ఉంటుంది.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వి.వి.అనిల్ కుమార్ వాదనలు వినిపిస్తూ పిటిషనర్ పై ఫిర్యాదులో ఎక్కడా ఎలాంటి ఆరోపణ లేదని, ఆమె నిందితురాలు నెం.1 కంపెనీ డైరెక్టర్ అనే వివరణతో ఆమెను కేవలం 4వ నిందితురాలిగా చేర్చారని వాదించారు.

8. పిటిషనర్ లేవనెత్తిన మొదటి అంశానికి పిటిషనర్ కంపెనీ డైరెక్టర్ పదవికి రాజీనామా చేశారా లేదా అనే దానిపై విచారణ అవసరమని, పిటిషనర్ డిఐఆర్ -12 ఫారంను సమర్పించడాన్ని ఈ దశలో కోర్టు పరిశీలించజాలదని ఆదాయపు పన్ను స్టాండింగ్ కౌన్సెల్ శ్రీమతి కిరణ్మయి వాదించారు. ఒక కంపెనీకి చెందిన ప్రతి డైరెక్టర్ ను కంపెనీ వ్యాపారానికి ఇన్ ఛార్జిగా పరిగణించాలని, ఆదాయపు పన్ను చట్టం 1961 ప్రకారం కంపెనీలు చేసిన నేరానికి ఆటోమేటిక్ గా దోషిగా పరిగణిస్తారని ఆమె పేర్కొన్నారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో డైరెక్టర్లలో ఎవరిపైనా నేరారోపణలు చేయాల్సిన అవసరం లేదని ఆమె పేర్కొన్నారు.

9. పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది శ్రీ వి.వి.అనిల్ కుమార్, అనితా మల్హోత్రా వర్సెస్ అప్పారెల్ ఎక్స్పోర్ట్ ప్రమోషన్ కౌన్సిల్ కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులను, సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 482 కింద కంపెనీల రిజిస్ట్రార్ నుంచి పొందిన డిఐఆర్-12 వంటి డాక్యుమెంట్ను ఈ కోర్టు ఎల్లప్పుడూ పరిశీలించవచ్చని వాదించారు.

10. ఆ కేసులో, నెగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్, 1981లోని సెక్షన్ 138 ఆర్/డబ్ల్యు 141 కింద ట్రయల్ కోర్టు ముందు ఫిర్యాదు చేసిన మాజీ డైరెక్టర్లలో ఒకరు, చెక్కు జారీ చేయడానికి ముందే కంపెనీ డైరెక్టర్ పదవికి రాజీనామా చేశానని, ఫారం -32 (ఇది 201 చట్టం కింద డిఐఆర் - 12 ఫారానికి సమానం) సమర్పించిందని పేర్కొంటూ ఢిల్లీ హైకోర్టును ఆశ్రయించారు. చెక్కు జారీ చేయబడిన సమయంలో ఆమె డైరెక్టర్ కాదు. వివిధ కారణాలతో ఫారం 32ను పరిశీలించేందుకు ఢిల్లీ హైకోర్టు నిరాకరించింది. పిటిషనర్ సమర్పించిన ఫారం-32ను స్వీకరించిన సుప్రీంకోర్టు సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 482 కింద విచారణలో పిటిషనర్ కు ఉపశమనం కల్పించేందుకు హైకోర్టుకు ఇలాంటి డాక్యుమెంట్ సరిపోతుందని అభిప్రాయపడింది.

11. ప్రస్తుత కేసులో, పిటిషనర్ సమర్పించిన డిఐఆర్ -12 ఫారం ప్రకారం, ఆమె 17.02.2016 న నిందితుడైన నెం.1 కంపెనీ డైరెక్టర్ పదవికి రాజీనామా చేసినట్లు చూపిస్తుంది. అందువలన, సంబంధిత సమయంలో ఆమె కంపెనీ యొక్క డైరెక్టర్ అనే కారణంతో ఆమెను ప్రాసిక్యూట్ చేయలేము..

12. శ్రీ వి.వి.అనిల్ కుమార్ లేవనెత్తిన రెండవ ప్రాతిపదికపై కూడా ఈ పిటిషన్ విజయవంతమవుతుంది. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 278బిని పోలిన నిబంధనలు ఇతర చట్టాల్లో కూడా ఉన్నాయి. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 278బిలోని నిబంధనల మాదిరిగానే నెగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ చట్టంలోని సెక్షన్ 141 కూడా ఉంది. నేషనల్ స్మాల్ ఇండస్ట్రీస్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ హర్మీత్ సింగ్ పెయింటల్, మరో రెండు కేసుల్లో ఈ నిబంధనను సుప్రీంకోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది. సుప్రీంకోర్టు 39వ పేరాలో ఈ విధంగా పేర్కొంది.

> 39. పై చర్చ నుండి ఈ క్రింది సూత్రాలు ఉద్భవిస్తాయి:
>
> (1) ఫిర్యాదులో చట్టప్రకారం నిర్దిష్టమైన వాదనలు చేయడం, తద్వారా నిందితుడిని బాధ్యులను చేయడం ప్రాథమిక బాధ్యత. క్రిమినల్ బాధ్యతను కట్టుదిట్టం చేయడం కొరకు, లావాదేవీ గురించి ప్రతి డైరెక్టర్ కు తెలుసనే ఊహ లేదు.

సెక్షన్ 141 ప్రకారం డైరెక్టర్లందరూ నేరానికి బాధ్యులు కారు. నేరం జరిగిన సమయంలో కంపెనీ వ్యాపార నిర్వహణకు బాధ్యులుగా ఉన్న వారిపై మాత్రమే క్రిమినల్ బాధ్యతను మోపవచ్చు.

(iii) కంపెనీల చట్టం, 1956 కింద రిజిస్టర్ చేయబడిన లేదా విలీనం చేయబడిన ఒక కంపెనీపై చట్టపరమైన బాధ్యతను ఊహించవచ్చు, తద్వారా ఫిర్యాదు/ పిటిషన్ లో నిందితులు కంపెనీ చేసిన నేరానికి బాధ్యత వహించేలా అవసరమైన స్టేట్ మెంట్లు ఇవ్వబడతాయి, తద్వారా నిందితులు కంపెనీ యొక్క వ్యాపారానికి బాధ్యత వహిస్తారు మరియు బాధ్యత వహిస్తారు అనే పిటిషన్ లో పేర్కొన్నారు. వారి స్థానంతో ముందుకు సాగాల్సి ఉంటుంది.

(iv) ఒక వ్యక్తి యొక్క బాధ్యతను వాదించాలి మరియు రుజువు చేయాలి మరియు ఊహించకూడదు.

(v) ఒకవేళ నిందితుడు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ లేదా జాయింట్ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ అయితే ఫిర్యాదులో నిర్దిష్టమైన వివరణ ఇవ్వాల్సిన అవసరం లేదు మరియు వారి స్థానం దృష్ట్యా వారు ముందుకు సాగాల్సి ఉంటుంది.

(vi) నిందితుడు కంపెనీ తరఫున చెక్కులపై సంతకం చేసిన కంపెనీ డైరెక్టర్ లేదా అధికారి అయితే ఫిర్యాదులో నిర్దిష్ట వివరణ ఇవ్వాల్సిన అవసరం లేదు.

(vii) బాధ్యుడిని చేయాలనుకున్న వ్యక్తి సంబంధిత సమయంలో కంపెనీ యొక్క వ్యాపార నిర్వహణకు బాధ్యత వహించాలి మరియు బాధ్యత వహించాలి. ఇటువంటి సందర్భాల్లో డైరెక్టర్ యొక్క బాధ్యతగా పరిగణించబడదు కాబట్టి ఇది వాస్తవంగా పరిగణించాలి".

13. కేసీ పళనిస్వామి అండ్ ఏఎన్నార్ కేసులో ఆదాయపు పన్ను చట్టం 1961లోని సెక్షన్ 278బీలోని నిబంధనలను కూడా ఢిల్లీ హైకోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది. ఆదాయపు పన్ను OFFICER3 మరియు పేరా నెం.14లో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నారు:

14. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 278 బి సబ్ సెక్షన్ (1) నెగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్, 1881 ('ఎన్ఐ యాక్ట్') లోని సెక్షన్ 141 మాదిరిగానే ఉంటుంది. ఎస్ ఎమ్ ఎస్ ఫార్మాస్యూటికల్స్ వర్సెస్ నీతా భల్లా (ఐ), ఏఐఆర్ 2005 ఎస్సీ 3512: 2005 (85) డీఆర్జే 256 (ఎస్సీ) సహా సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన పలు తీర్పుల్లో సెక్షన్ 138తో పాటు సెక్షన్ 141 ఎన్ఐ చట్టం కింద ఫిర్యాదులో తప్పనిసరిగా కనీస ఆధారాలు ఉండాలని వివరించారు. కంపెనీ యొక్క వ్యవహారాలకు బాధ్యత వహించడం మరియు దాని వ్యాపార నిర్వహణకు బాధ్యత వహించడం. చట్టంలోని మాటలు పునరావృతం కానప్పటికీ ఫిర్యాదులో ఆ మేరకు కొంత స్పష్టత ఉండాలి. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, వారు ఆ స్థానంలో ఉన్నంత మాత్రాన వారికి మరేమీ ఆపాదించబడకుండా ఆదేశాలను అమలు చేయలేము.

14. మొదటి నిందితుడైన కంపెనీ డైరెక్టర్లుగా చెప్పబడుతున్న వ్యక్తుల గురించి ఫిర్యాదులో ఒక్క సమాచారం కూడా లేదు. సుప్రీంకోర్టు పైన పేర్కొన్న తీర్పుల దృష్ట్యా, ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1961 లోని సెక్షన్ 276 బి కింద విశాఖపట్నంలోని నాల్గవ అదనపు జిల్లా న్యాయమూర్తులు-ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి, ఆర్థిక నేరాల కోర్టు ఫైలుపై 2019 సి.సి.నెం.80 లో పిటిషనర్ పై విచారణను రద్దు చేయాలి. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 278 బి నిబంధనల ప్రకారం పిటిషనర్ కు వ్యతిరేకంగా ఏదైనా స్వభావం అవసరం, పిటిషనర్ ను ఫిర్యాదులోకి లాగడానికి.

15. దీని ప్రకారం పిటిషనర్పై ఆదాయపు పన్ను చట్టం 1961లోని సెక్షన్ 276బీ కింద విశాఖపట్నంలోని ఆర్థిక నేరాల కోర్టు నాలుగో అదనపు జిల్లా జడ్జి కమ్ స్పెషల్ జడ్జి ఫైల్పై 2019 సీసీ నెం.80ని రద్దు చేస్తూ క్రిమినల్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు.

దీనికి కొనసాగింపుగా పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే వాటిని మూసివేయనున్నారు.

రఘునందన్ రావు, జె.

29.04.2021

గమనిక: ఎల్.ఆర్. కాపీ మార్క్ చేయాలి.

బి/ఒ. ఎస్.డి.పి.